

Adverbial

Kryds & bolle H

Du har lært at finde sætningens verballed, subjekt, akkusativ- og dativobjekt, og subjektsprædikat, sådan:

Verballed – o ∪: 'jeg'

Subjekt – x (x): 'hvem' (eller 'hvad') + o

Akkusativobjekt – Δ: 'hvad' + o + x

Dativobjekt – (Δ): 'til hvem' + o + x + Δ

Subjektsprædikat – ⊗: 'hvad' + o + x,

men kun efter verberne være, blive, hedde, *synes og kaldes. (*I betydningen 'se ud til', 'lade til')

Eksempel:

Fuglen kaldes Andrea og får sig en gang solsikkefrø hver dag af Poul.

x o ⊕ o (Δ) Δ

De eneste sætningsled vi nu mangler, er 'hver dag' og 'af Poul'. De tilhører ikke nogen af de andre 'kasser', og vi smider dem derfor i 'brokkassen' som på dansk kaldes biled og "på latin" adverbial-led eller blot adverbialer!

Adverbialerne i sætningen er altså 'hver dag' og 'af Poul'.

I sætningen

Manden giver konen en rose til hendes fødselsdag.

x o (Δ) Δ

hører sætningsleddet 'til hendes fødselsdag' ikke til under de led vi hidtil har lært, og er altså adverbialled.

Man siger også at adverbialledet fx svarer på spørgsmål som *hvornår* + o + x + Δ. Her: 'Hvornår giver manden en rose?' – Svar: til hendes fødselsdag!

Flere eksempler:

Fru Olsen var i dag meget vred på Paddington.

x o ⊕

Adverbialer findes også med andre hv-ord, fx 'hvem var fru Olsen vred på?' – på Paddington! OG 'hvordan var fru Olsen vred?' – meget! (= adverbialled). – *Hvornår* var ... ? – I dag!

Efter motionsløbet var alle eleverne trætte, men fik så saftevand af Henry.

o x ⊕ o Δ

Vi finder her følgende adverbialer (uden for alle andre "kasser"):

'Hvornår var alle eleverne trætte?' *Efter motionsløbet*.

'Af hvem fik alle eleverne saftevand?' *Af Henry*.

'Hvorfor fik de saftevand?' *Så* (dvs. fordi de var trætte).

Se også næste side.

Mere om adverbialer

I sætningen

Der ligger mange flotte huse ude i kolonihaveforeningen.

X 0 X

hører 'ude i kolonihaveforeningen' ikke til de sædvanlige 'kasser' og er derfor adverbialled (oven i købet et særligt slags, men det vender vi tilbage til i kursusdel L.

'Hvor ligger mange ... ?' - ude i kolonihaveforeningen

NY sætning:

Sejren er skam velfortjent, men han har nu også været heldig i denne sæson.

X 0 ⊕ X 0 ∪ ⊕

Her har vi altså 2 sætninger med hver sit verbal, subjekt, subjektsprædikat + noget mere. Dette 'noget mere' svarer på hv-spørgsmålene

- * *hvordan* er sejren velfortjent ... , og
- * *hvordan* har han været heldig? Endelig man man spørge
- * *hvornår* har han været ... ?

Og vi ender således med 3 adverbialer i 2 sætninger.

Vi slutter med dette eksempel på en helsætning:

Mange formodninger holder bare ikke nu hvor vi véd så meget mere.

X 0

Her er to led til de sædvanlige 'kasser', verbal + subjekt.

Så mangler vi blot de to sidste. Vi begynder bagfra:

Hvornår holder mange formodninger (ikke)? - "Nu hvor vi véd så meget mere." Adverbialet består af 'nu' + ledsætningen 'hvor vi ...'

Hvad gør mange formodninger? - "De holder bare ikke."

Her kommer betegnelsen adverbial virkelig til sin ret, ad-verb-ial! Det må altså være et led der knytter an til verbalet; det fortæller noget mere om verbalet end vi vidste i forvejen.

Men samtidigt må man sige at negationer (nægtelsen), her 'ikke', er lidt specielle. Smid dem ud, og sætningen (udsagnet) får den modsatte betydning. Men under alle omstændigheder: Negationer smider vi også i brokkassen *adverbialer*, også dér hvor de står alene.

"Mange formodninger holder ikke."